

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертаційну роботу Козіна Олександра Євгеновича

«Економічна безпека автотранспортного комплексу регіону в умовах поглиблення інтеграційних процесів»,

яку подано на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

Актуальність, мета та завдання дослідження

В умовах глобалізації економіки, визначальним проявом якої є посилення міжнародних економічних зв'язків, на автотранспортні комплекси регіонів України додається додаткове навантаження у вигляді збільшення обсягів перевезень, крім того змінюються умови їх функціонування у зв'язку з переходом на міжнародні стандарти обслуговування перевозок, а отже виникає нагальна потреба у забезпеченні їх економічної безпеки. Автотранспортні комплекси регіонів України відіграють важливу роль у забезпеченні розвитку міжнародних економічних відносин і надають унікальну можливість для організації конкурентоздатних транзитних маршрутів, оскільки Україна має вигідне економіко-географічне положення.

Інтеграція України в світову господарську систему, підвищення рівня товарообміну між країнами, міжнародна конкуренція, формування транспортно-логістичної інфраструктури сприяють активізації розвитку регіональних автотранспортних комплексів, саме вони забезпечують організаційно-технологічну взаємодію різних видів транспорту, координацію та синхронізацію процесів транспортно-логістичного обслуговування, встановлення партнерських відносин між усіма учасниками ланцюга доставки вантажів на вигідних умовах.

Орієнтація України на формування конкурентного середовища транспортного ринку відповідно до транспортної політики ЄС обумовлює актуальність дослідження проблем забезпечення економічної безпеки автотранспортних комплексів регіонів України. Переважна кількість вантажних перевезень носить міжрегіональний характер. У зв'язку з цим проблема забезпечення економічної безпеки автотранспортних комплексів регіонів України

не втрачає злободенності та потребує подальших досліджень, що підтверджує актуальність вибору теми дисертаційної роботи.

Актуальність роботи підтверджується і тим, що проведені дослідження виконані у відповідності до плану науково-дослідних робіт Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова. В межах плану держбюджетної теми: «Теоретико-методологічні основи формування механізму модернізації економіки регіону» здобувачем обґрунтовано організаційно-економічне забезпечення економічної безпеки автотранспортного комплексу регіону за умови розвитку інтеграційних процесів, а також у ході виконання науково-дослідної теми «Соціальні та економічні трансформації ринку: регіональний та галузевий аспект» Черкаського державного технологічного університету автором визначено заходи щодо забезпечення взаємодії органів місцевого самоврядування і регіональної влади із автоперевізниками регіону з метою поступової імплементації політики соціально відповідального бізнесу щодо здійснення автоперевезень в регіоні.

Мета роботи полягає в удосконаленні теоретичних і розробці методичних підходів до оцінювання стану та забезпечення економічної безпеки автотранспортних комплексів у регіонах України.

Для досягнення поставленої мети автором сформульовано та вирішено такі задачі:

визначено місце і значення автотранспортного комплексу регіону, визначено функціональні компоненти автотранспортного комплексу регіону у розрізі формування системи його економічної безпеки;

дано визначення змісту поняття «економічна безпека автотранспортного комплексу», визначено достатній рівень економічної безпеки автотранспортного комплексу регіону та рівні, які характеризують стан економічної безпеки автотранспортних комплексів регіонів, розроблено підхід до оцінки рівня економічної безпеки автотранспортного комплексу регіону із урахуванням галузевої специфіки й особливостей регіональної інфраструктури;

обґрунтовано організаційні заходи із забезпечення фінансової спроможності

представників автотранспортних комплексів регіонів.

Новизна наукових результатів, отриманих в дисертації

Вивчення дисертації дозволило ідентифікувати низку наукових результатів, котрі в комплексі дають змогу робити висновки про внесок здобувача в розвиток обраного напрямку досліджень. Зокрема,

удосконалено теоретико-методичний підхід до визначення функціональних компонент автотранспортного комплексу регіону у розрізі формування системи його економічної безпеки який дозволяє сформуувати комплекс заходів із забезпечення його функціонування;

удосконалено методичний підхід до оцінювання рівня економічної безпеки автотранспортного комплексу регіону, що дозволяє визначити пріоритетні заходи з його забезпечення на базовому рівні;

удосконалено методичний підхід до визначення рівнів забезпечення автотранспортного комплексу регіону, який включає управлінську, організаційну, інформаційну і психологічну компоненти і характеризує ступінь готовності і наявність довгострокових умов діяльності автотранспортного комплексу. Такий підхід дозволяє поступову інтеграцію автотранспортного комплексу регіону у європейську транспортну систему;

набули подальшого розвитку визначення сутності достатнього рівня економічної безпеки автотранспортного комплексу регіону, визначення змісту поняття «економічна безпека автотранспортного комплексу» та організаційний підхід до забезпечення фінансової спроможності представників автотранспортних комплексів регіонів, який базується на створенні недержавних об'єднань на регіональному рівні, що отримують право виступати гарантами виконання умов здійснення автоперевезень у регіоні у відповідності до вимог ЄС.

Ступінь обґрунтованості положень, висновків та пропозицій

Подана на розгляд дисертаційна робота О.Є. Козіна є завершеним результатом удосконалення існуючих та розробки нових підходів до забезпечення економічної безпеки автотранспортних комплексів регіонів України із

застосуванням як загальнонаукових методів, так і прикладного економіко-математичного інструментарію.

Основні положення, які виносяться на захист, було отримано завдяки своєчасному використанню можливостей економіко-математичного інструментарію. Достовірність та об'єктивність отриманих результатів підтверджується публікаціями в наукових фахових виданнях, апробацією на наукових конференціях, а також впровадженням основних результатів дослідження в роботу відповідних організацій.

Інформаційною базою дослідження слугували: законодавчі та нормативно-правові акти Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України; матеріали й статистичні дані міністерств та відомств, Державної служби статистики України, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених; ресурси мережі Інтернет.

Таким чином, наукові положення, висновки і рекомендації, які наведені в дисертаційній роботі О. Є. Козіна, мають достатній рівень обґрунтованості.

Стиль викладення дисертації та автореферату

Дисертація та автореферат дисертації, які подані на розгляд, характеризується належним науковим стилем викладення теоретичних положень, та практичних аспектів результатів проведених О. Є. Козіним досліджень. В дисертації аргументовано розкрито положення та результати, що містять елементи наукової новизни.

Автореферат містить відомості про зміст дисертації, ступінь новизни розробок, теоретичне та практичне значення отриманих результатів. Матеріали автореферату та дисертації викладено чітко, послідовно, літературною мовою. Основні положення та висновки, викладені в дисертації та авторефераті є ідентичними.

Оцінка публікацій

За матеріалами дисертаційної роботи опубліковано 18 наукових праць, зокрема: 8 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у міжнародному фаховому виданні, 1 стаття у співавторстві – у фаховому електронному виданні

України та 8 публікацій за матеріалами конференцій. Загальний обсяг публікацій – 5,45 ум-друк. арк., із них особисто автору належить – 4,90 ум-друк. арк.

Кількість наукових статей та їх обсяг відповідають вимогам, що стосуються опублікування основного змісту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Теоретичне та практичне значення результатів дослідження

З теоретичної точки зору цінність представляють наступні результати роботи:

теоретико-методичний підхід до визначення функціональних компонент автотранспортного комплексу регіону у розрізі формування системи його економічної безпеки який дозволяє сформувати комплекс заходів із забезпечення його функціонування;

визначення сутності достатнього рівня економічної безпеки автотранспортного комплексу регіону, визначення змісту поняття «економічна безпека автотранспортного комплексу».

Прикладне значення одержаних результатів полягає в тому, що обґрунтовані науково-методичні підходи щодо формування дієвого комплексу заходів із оцінювання стану та забезпечення функціонування автотранспортного комплексу регіону можуть бути використані органами місцевого самоврядування і регіонального управління при розробці програм розвитку інфраструктури регіону.

Окремі наукові результати дисертаційної роботи використовуються у діяльності Управління з питань розвитку транспортної інфраструктури, торгівлі та фінансових ресурсів Департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської обласної адміністрації (довідка від 03.07.2018 р. № 01-23/3171), а також провідного автоперевізника Харківського регіону ТОВ «Експрес» (довідка від 30.09.2020 р. № 9).

Основні теоретичні і методичні положення дисертаційного дослідження актуалізовані в навчальному процесі Харківського національного університету імені О. М. Бекетова при викладанні дисциплін «Регіональна економіка», «Основи

наукових досліджень», «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» і написанні випускних кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти усіх форм навчання спеціальності 051 – Економіка (довідка від 01.10.2020 р. № 1755), Черкаського державного технологічного університету при викладанні дисциплін «Економічна теорія», «Національна економіка», «Економіка сучасної України» (довідка від 25.05.2017 р. № 896/01.10.01).

Зауваження до дисертації

Зважаючи на отримані позитивні результати, треба звернути увагу на дискусійні моменти, які мають місце у роботі:

1. Дискусійним є вибір автором складу показників, на основі яких визначається рівень безпеки за виробничою й інфраструктурною компонентами автотранспортного комплексу регіону (табл. 2.4, с. 126), зокрема: показник «Перевезення пасажирів у регіоні, млн пас» є тотожною характеристикою до показника «Кількість поїздок на 1 особу в регіоні, поїздок», що не могло не вплинути на якість отриманих результатів.

2. Для розрахунку інтегрального показника стану економічної безпеки автотранспортного комплексу регіону за виробничою та інфраструктурною складовими слід було використовувати нормалізовані значення вихідних даних, оскільки вони не співставні (табл. 2.6 та 2.7, с. 130-133).

3. Автором розраховано значення інтегральних показників економічної безпеки автотранспортного комплексу регіону, але не розкрито економічного змісту отриманих результатів (табл. 2.8, с.135, табл. 2.10, с.137).

4. Дискусійним є вибір автором «еталонного регіону» для співставлення, тобто, регіону, у якого показники за виробничим або інфраструктурним компонентами є максимальні (с. 145-147). Доцільніше було робити порівняння з кращим із наявних на даний період часу регіоном для визначення стану економічної безпеки автотранспортного комплексу.

5. Вихідні дані дослідження обмежені 2018 роком, автору слід було хоча б частково проаналізувати, чи змінився стан автотранспортних комплексів в регіонах України на період 2020 року.

Загальний висновок по дисертації

Дисертаційна робота О. Є. Козіна «Економічна безпека автотранспортного комплексу регіону в умовах поглиблення інтеграційних процесів», виконана за спеціальністю 08.00.05. — розвиток продуктивних сил і регіональна економіка, є завершеною науковою працею, в якій отримані нові наукові результати, що в сукупності вирішують складну науково-прикладну задачу, яка має значення для регіональної економіки щодо розвитку теоретико-методичних положень і практичних рекомендацій, спрямованих на забезпечення економічної безпеки автотранспортного комплексу регіону в умовах поглиблення інтеграційних процесів.

За актуальністю обраної теми, науковою новизною і практичним значенням отриманих результатів робота Козіна Олександра Євгеновича відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 № 567 (зі змінами), що висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, а зроблені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки роботи.

За складом вирішених задач дисертація відповідає паспорту спеціальності 08.00.05 — розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Автор дисертації, Козін Олександр Євгенович, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 — розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Офіційний опонент:

старший науковий співробітник відділу
макроекономічної політики та регіонального
розвитку Науково-дослідного центру
індустріальних проблем розвитку ІАН України,
кандидат економічних наук, доцент

О. М. Красносова

Підпис засвідчую:

вчений секретар НДЦ ІПР ІАН України,
д.с.н., доцент

Н. В. Белікова

03.09.2014
09 09 4